

Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch

Innehållsförteckning

Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch	3
Sveriges minoritetslagstiftning	3
Malmö stads styrdokument för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk	4
Samverkansöverenskommelse med Judiska församlingen Malmö	4
Åtta inriktningsmål för programmet	5
1. Den judiska minoriteten ska informeras om sina rättigheter ..	5
2. Malmöborns kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter ska höjas	5
3. Kommunanställdas kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter ska höjas	5
4. Möjligheter för den judiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur i Sverige ska främjas	6
5. Judiska barns och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas	6
6. Malmö stad ska motverka antisemitism	6
7. Utveckling och användning av jiddisch för ska möjliggöras ...	6
8. Tillgång till äldreomsorg på jiddisch ska vid efterfrågan möjliggöras	6
Om judar och jiddisch	7
Så arbetar Malmö stad med den nationella minoriteten judar och minoritetsspråket jiddisch	7
Uppföljning och revidering	8

Program för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch

Detta är programmet för den nationella minoriteten judar och nationella minoritetsspråket jiddisch. Syftet med programmet är att förtydliga Malmö stads inriktningar för arbetet med den judiska minoritetens rättigheter och det nationella minoritetsspråket jiddisch utifrån rådande lagstiftning gällande nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Inledningsvis presenteras de fem nationella minoriteterna och minoritetsspråken, Sveriges minoritetslagstiftning och Malmö stads styrdokument för nationella minoriteter och minoritetsspråk. Därefter följer åtta inriktningsmål för programmet. Sedan följer en beskrivning judar och jiddisch samt om hur Malmö stad arbetar utifrån programmet. Programmet avslutas med en genomgång av hur uppföljning och revidering går till.

Sveriges minoritetslagstiftning

Nationella minoriteter är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3). I språklagen (2009:600) anges de nationella minoritetsspråken som jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Samer är även ett urfolk. Det minoritetsgrupperna har gemensamt är att de under lång tid befolkat Sverige, att de utgör grupper med uttalad språklig och kulturell tillhörighet samt att de har en vilja att behålla sin identitet. De nationella minoritetsspråken är inte exklusivt kopplade till en specifik nationell minoritet.

Med Europarådets konventioner som bakgrund antog Sverige år 2010 Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724). Denna lagstiftning syftar till att bevara och främja de nationella minoritetsspråken, nationella minoriteternas kultur samt stärka deras möjlighet till inflytande. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. Så även barns och ungas möjligheter till inflytande.

I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk görs hänvisningar till skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2025:400) om rättigheter för de nationella minoriteterna och minoritetsspråken gällande förskola och äldreomsorg. I skollagen (2010:800) finns även bestämmelser rörande de nationella minoriteterna och undervisning i de nationella minoritetsspråken.

I bibliotekslag (2013:801) anges även att biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och erbjuda litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Malmö stads styrdokument för arbetet med nationella minoriteter och minoritetsspråk

Utifrån minoritetslagstiftningen ska alla kommuner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Arbetet med nationella minoriteter är en del av Malmö stads arbete med mänskliga rättigheter. För arbetet med mänskliga rättigheter har Malmö stad Policy för mänskliga rättigheter – med fokus på barnets rättigheter, jämlikhet och jämställdhet som utgår ifrån ett rättighetsbaserat arbetssätt. Detta arbetssätt innebär Malmö stad ska ha ett jämlikt bemötande och att de som berörs känner sig delaktiga, men också att kommunikationen är tydlig och enkel att förstå.

Som komplement till policyn för mänskliga rättigheter har Malmö stad en policy för arbetet med att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter (STK-2013-1182), som ska säkerställa att Malmö stad arbetar aktivt med de nationella minoriteternas särskilda rättigheter utifrån rådande lagstiftning. Detta program för judar och jiddisch beskriver målsättningar och inriktning för Malmö stads arbete inom området. Programmet har tagits fram av stadskontoret i samråd med judiska Malmöbor.

Samverkansöverenskommelse med Judiska församlingen Malmö

Kommunstyrelsen har beslutat om en samverkansöverenskommelse mellan Malmö stad och Judiska församlingen Malmö med syfte att tillvarata den judiska gruppens rättigheter som en nationell minoritet samt att genom en nära samverkan aktivt arbeta för att stärka stadens arbete mot antisemitism (STK-2023-1255).

Samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö understödjer Malmö stads arbete med att tillgodose judars rättigheter utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Arbetet inom ramen för denna samverkan och övrigt arbete utifrån detta program där judiska Malmöbor i en vidare bemärkelse involveras, koordineras av Malmö stad.

Åtta inriktningsmål för programmet

Nedan följer programmets inriktningsmål. Dessa är framtagna med utgångspunkt ifrån den rådande lagstiftningen gällande nationella minoriteter och minoritetsspråk.

1. Den judiska minoriteten ska informeras om sina rättigheter

Malmö stad ska informera om nationella minoriteters rättigheter på Malmö stads hemsida, malmo.se. För att nå ut till judiska Malmöbor ska Malmö stad även använda sig av stadens kontaktnät med judiska församlingar, organisationer och Malmöbor samt stadens egna kommunikationskanaler.

2. Malmöbors kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter ska höjas

Malmö stad ska verka för att informera om och synliggöra den nationella minoriteten judar för Malmöbor i de för staden tillgängliga kommunikationskanalerna samt vid olika arrangemang.

3. Kommunanställdas kunskap om den judiska minoriteten och dess rättigheter ska höjas

Malmö stad ska verka för att medarbetarnas kunskaper om den judiska minoriteten och dess rättigheter ska höjas genom att utbildningar anordnas gällande minoritetslagstiftning, nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk och kulturer. Malmö stad ska verka för att ge sina anställda möjligheten att delta i någon av visningarna på Judiskt Kunskapscenter i Malmö synagoga.

4. Möjligheter för den judiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur i Sverige ska främjas

Malmö stad ska i samråd med judiska Malmöbor finna sätt att främja möjligheter för den judiska minoriteten att behålla och utveckla sin kultur. Malmö stad ska verka för att synliggöra nationella minoriteter i olika kulturella arrangemang och genom det nå ut till den berörda minoriteten, Malmöbor och kommunanställda. Malmö stads kulturverksamheter är naturliga platser för att synliggöra den judiska kulturen på olika sätt.

5. Judiska barns och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet ska beaktas

Malmö stad ska i samråd med barn och unga utveckla hur judiska barn och ungas möjligheter till utveckling av kulturell identitet kan beaktas i stadens verksamheter.

6. Malmö stad ska motverka antisemitism

Malmö stad ska motverka antisemitism och utsatthet hos judiska Malmöbor. Detta görs inom ramen för arbetet med samverkansöverenskommelsen med Judiska församlingen Malmö, stadens trygghetsarbete och arbete mot diskriminering och rasism. Samverkan mellan Malmö stad och civilsamhället är en viktig del av detta arbete, och ska utvecklas i samråd med judiska Malmöbor.

7. Utveckling och användning av jiddisch ska möjliggöras

Malmö stad ska i samråd med jiddischtalande och judiska Malmöbor ta fram former hur utveckling och användning av jiddisch ska möjliggöras. Även barn och unga ska göras delaktiga i samråd om jiddisch.

Malmö stad ska informera vårdnadshavare och barn och unga om rätten till modersmålsundervisning i jiddisch.

8. Tillgång till äldreomsorg på jiddisch ska vid efterfrågan möjliggöras

Malmö stad ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den omvårdnad som erbjuds inom ramen för

äldreomsorgen av personal som behärskar jiddisch, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper.

Malmö stad ska arbeta för att det ska finnas tillgång till personal med kunskaper i jiddisch där detta behövs i omvårdnaden om äldre personer.

Malmö stad ska informera den som ansöker om insatser inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna att få omvårdnad av personal som behärskar jiddisch. Malmö stad ska inom ramen för äldreomsorg som erbjuds på jiddisch beakta äldre personers behov av att upprätthålla sin kulturella identitet.

Om judar och jiddisch

Att identifiera sig som jude har olika innebörd för olika individer. Den judiska identiteten kan ha både en etnisk, kulturell och religiös grund. Det handlar för många om en delad historia, tradition och ett kulturarv att föra vidare till nästa generation.

Det uppskattas finnas omkring 15 000 - 20 000 judar i Sverige, varav ca 6 000 är medlemmar i någon av de fyra judiska församlingarna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Helsingborg.

Jiddisch har varit ett av Sveriges officiella minoritetsspråk sedan år 2000. För många jiddischtalande i Sverige är det inte ett förstaspråk, men starkt förknippat med familjeliv, judisk kultur och historia.

Så arbetar Malmö stad med den nationella minoriteten judar och minoritetsspråket jiddisch

Samtliga nämnder och förvaltningar i Malmö stad ansvarar för att arbeta med judars rättigheter och jiddisch med utgångspunkt i nationella minoritetspolicyn och detta program. Detta innebär att informera minoritetsgruppen, medarbetare i Malmö stad och övriga Malmöbor om de rättigheter och skyldigheter som lagen medför. Det innebär också att behov av tjänster och service ska identifieras i samråd med jiddischtalande och judar. Samråd ska ske genom en strukturerad dialog för att kunna beakta jiddishtalande och judars synpunkter och behov i kommunens beslutsfattande. Malmö stad ska särskilt främja barn och ungas möjligheter

till inflytande i frågor som berör dem och anpassa samrådsformerna till deras förutsättningar. Stadskontoret ansvarar för att samordna arbetet i staden.

Uppföljning och revidering

Stadskontoret ansvarar för att arbetet med programmet följs upp i samråd med jiddischtalande och judiska Malmöbor.

Översyn av programmet ska ske av kommunstyrelsen i slutet av varje mandatperiod, om revideringsbehov finns. Översyn och eventuell revidering samråds med jiddischtalande och judiska Malmöbor.